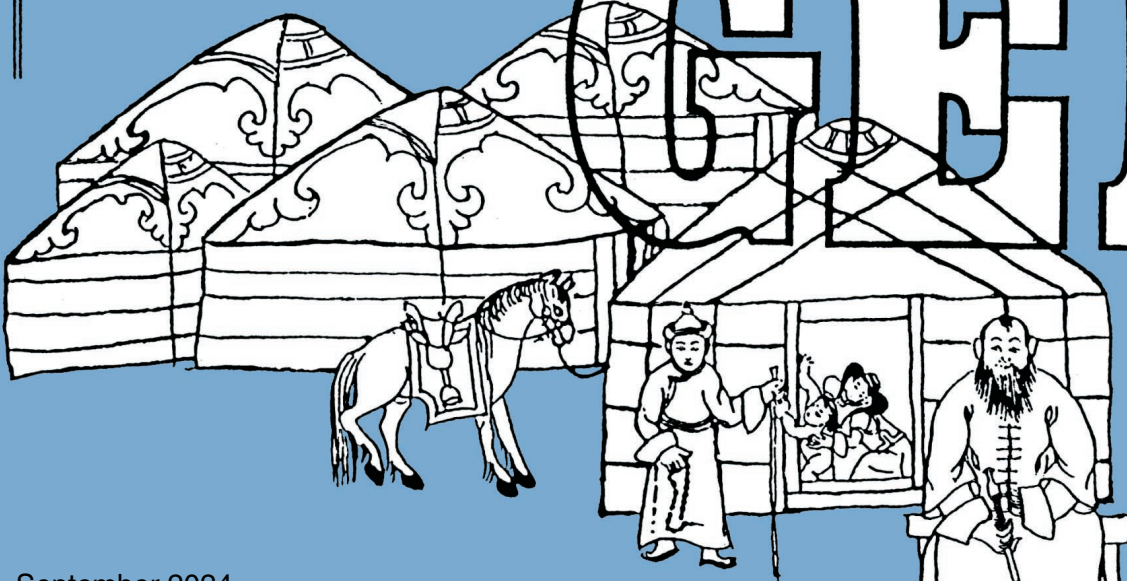

GER

120

September 2024

Dansk Mongolsk Selskab

Ger 120

35. årgang – september 2024

ISSN 0905-9504

Ger er medlemsblad for Dansk Mongolsk Selskab. Bladet udkommer februar, maj, september.

Redaktion:

Jan Koed (ans.)
jk@cadaid.dk
Rolf Gilberg
Bulgan Njama
Bettina Gram

Tryk: Green Graphic ApS**Oplag:** 200 eks.

Oplysninger om adresseændringer og leveringsproblemer meddeles til kassereren.

Formål:

(a) at fremme og udbrede kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland,

(b) at udgive skrifter om mongolerne,

(c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold,

(d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne og

(e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Dansk Mongolsk Selskab**Æresmedlemmer:**

HM Kong Frederik X
Søren Haslund-Christensen †
Rolf Gilberg

Bestyrelse:

Enkhzaya Battumur
Anita Garbers
Bettina Gram (næstf., sekretær)
Jan Koed (kasserer)
Bulgan Njama (formand)
Joshua Thomsen
Chalotte Vad
Tsendkhuu Yadamdorj
Lars Højer (sup.)
Chuka Ringgaard (sup.)

Hjemmeside:

www.danskmongolskselskab.dk

Bankkonto: 1551 0007841582**MobilePay:** 83554**Selskabets adresser:**

Sekretær: Bettina Gram
Kastrupvej 90, 1.mf.
2300 København S
tel. 2887 6887
bettinahgram@hotmail.com

Kasserer: Jan Koed

Clara Pontoppidans Vej 41
2500 Valby
tel: 2342 1128
email: jk@cadaid.dk

NGO-projekter:

Bulgan Njama
Fuglebo 2
2000 Frederiksberg
tel: 2613 2106
email: njambu@hotmail.com
I Mongoliet:
nts2019rsc@gmail.com

Medlemskab:

Kontingent:
250 kr. pr. kalenderår for personligt medlemskab.
350 kr. for husstandsmedlemskab.
600 kr. for firmamedlemskab.

Tillæg for medlemmer bosat i udlandet: 50 kr.

Nye medlemmer indmelder sig via hjemmesiden under menu-punktet *Bliv medlem*.

Som optakt til årets Naadam afholdes der hvert år en parade på Sükhbaatarpladsen, hvor mongoler fra alle egne af landet stolt fremviser deres traditionelle dragter.

Deltagerne er borgere fra de forskellige distrikter i hovedstaden og egne af landet. Men også repræsentanter fra forskellige foreninger, institutioner, sportsklubber og private firmaer m.m. optræder i den festlige parade.

Foto: Anita Garbers

Indhold

Fjorten dage i Mongoliet	3
Mongolske og sibiriske shamaner	10
Indtryk fra mejeriet i Khatgal	12
Children's Ger - et menneskeligt kraftcenter i Ulaanbaatar	14
Nyt parlament og ny regering	19
Aktuelt	22
Ambassadørskifte i Stockholm	23
40.000 træer plantet	24
»Øko-Mobilitet« for mindre trafik	24
Hellige mongolske bjerge hyldet	27
Aktuelle jernbaneprojekter	28
DMS nyt	30

Fjorten dage i Mongoliet

Mongoliet synes for stort til 14 dages turistrejse. Alligevel er det muligt at skære et område af landet ud, hvor den eventyrlystne og videbegærlige turist kan få et indtryk af Mongoliets enestående landskaber, dybe historie og hjertelige befolkning. Den 7. juli 2024 mødtes ni forventningsfulde deltagere i Kastrup for at påbegynde en rejse, der med den erfarne rejseleder, Bulgan Njama, i spidsen skulle føre dem til Mongoliets hovedstad Ulaanbaatar, sydpå til Gobiørkenen og videre til Chinggis Khaans legendariske hovedstad Kharakhorum.

Deltagerne: Poul Anker Møller, Gunvor Fink Møller, Upaluk Poppel, MarieKathrine Poppel, Søren Fodgaard, Birger Poppel, Pia Koefoed og Jan Koed. Bag kameraet: Anita Garbers.

Det var en blandet flok på ni personer, der havde meldt sig til turen. Der var de to ægtepar og de tre singler, som skulle opleve landet for første gang. Nogle af deltagerne kendte hinanden på forhånd, andre var endnu fremmede for hinanden. Skribenten og hans hustru Anita havde sidst været i Mongoliet i 2015. Hvad var der sket de sidste 9 år, var landet til at kende igen?

Vi landede kl. 5 om morgenen i den næsten nye Chinggis Khaan internationale lufthavn og blev som altid varmt modtaget af vores mon-

golske partnere med Tunga i spidsen. Ankomsten til Ulaanbaatar foregår ad den næsten 50 km lange motorvej fra syd, hvilket er en meget anderledes oplevelse end i »gamle« dage, hvor lufthavnen hed Buyant-Ukhaa og lå 18 km vest for byen.

Byen er simpelthen ikke til at kende igen. Godt nok var der bygget højhuse i nye boligområder i 2015, men det synes, som om byen nærmest er eksploderet siden da. Det var først, da vi nærmede os byens rådhusplads, Sükhbaatarpladsen, med rytterstatuen i midten, at vi kunne begynde at orientere os.

Udenfor centrum skyder 20-30-etagers boligblokke op i over-

vældende mængde, mens der nærmere bymidten er tale om kontorejendomme, der i vekslende grad rummer visse arkitektoniske kvaliteter. En egenlig byplanlægning synes totalt fraværende. Her råder kapitalens og korruptionens uregulerede markeds kræfter tilsyneladende stadig.

Med næsten halvdelen af landets befolkning på ca. 3,5 mio. mennesker bosat i Ulaanbaatar bliver trængslen af biler til tider utålelig i en by, der mangler tilstrækkelig kollektiv transport. Alligevel fornemmer man en forbedring af trafikulturen, ikke så mange hasarderede overhalinger, roligere trafik og mere hensynsfuldhed.

En af de obligatoriske seværdigheder for turistene er Gandanklostret, der ligger på et højedrag vest for bymidten. Klostret blev oprettet i midten af 1800-tallet og har overlevet både revolutioner, stalinkommunisme og krigstider. Kommer man ind i den ældste del af klostergården er det, som om tiden er stået stille de sidste 36 år – jeg besøgte stedet første gang i 1988. I dag skyder der nye tempelbygninger op overalt som udtryk for, at Gandanklostret er blevet et vigtigt religiøst center for den tibetanske buddhisme.

En anden »obligatorisk« turistdestination er det nye Chinggis Khaan-museum, som ikke lader

hverken Moesgaard Museum eller Nationalmuseets særudstillinger noget efter i sofistikeret museumsformidling.

Hvis man opholder sig i Ulaanbaatar tæt på sommerens store festival, Naadam, kan det stærkt anbefales at overvære Deeltei Mongol-optoget, som finder sted på Sükhbaatarpladsen hvert år. Hundredevis af borgere i alle aldre, kvinder og mænd, fra alle dele af Mongoliet, ja selv mongoler fra naboprovinserne Tuva og Burjatien og Indre Mongolien, deltager iklædt deres traditionelle deel. Man bliver glad af at se så mange smukke kostumer, vinkende hænder og smilende ansigter passere forbi.

Selv om Ulaanbaatar også har sine gode sider melder trangen sig til at komme ud på steppen hurtigt.

Med fly tager vi til Dalanzadgad i Sydgobi og bliver indkvarteret i byens førende hotel. Ved at flyve sparer vi næsten 600 km køretur i gruppens tre minibusser.

Næste morgen er vi på vej mod den destination, der skal vise sig at blive et af turens absolutte højdepunkter, den over 100 km lange klitrække, Khongoryn Els – De syngende Klitter – som vi kører langs med i timevis. Om aftenen indkvarteres vi i en af turens bedst beliggende gerlejr, Gobiin tugul, ved foden af klitten. Her opholder vi os et par dage, hvor solen skinner fra en skyfri himmel og sjælen falder til ro.

Lørdag den 13. juli er der tidlig morgenmad. Kufferterne pakkes og læsses på bilerne af vores tre tjenstvillige chauffører. Vi kører

mod nord til turens næste store naturoplevelse, Bayanzag – De flammende Klipper – hvor dinosaurerne boltrede sig for 80 mio. år siden. De rødlige klippeformationer, der rejser sig over den flade højslette, er frapperende smukke.

Kharakhorum når vi frem til den 15. juli og bliver indkvarteret i endnu en komfortabel gerlejr. Chinggis Khaans gamle hovedstad fra 1200-tallet, som bl.a. er beskrevet af Marco Polo, er i dag kun fysisk interessant for arkæologer. Til gengæld er museet et besøg værd. Ved siden af ligger de velbevarede rester af klostret Erdene Zuu med sine 108 stupaer indbygget i klostermuren.

Som i hovedstaden er Kharakhorum og især området omkring klostret ikke til at kende igen. Her ser man den moderne turisme udfol-

de sig på godt og ondt med turistfaciliteter og hotelkomplekser, der prøver at mime den kinesisk/mongolske tempelstil.

Et par dage senere passerer vi provinshovedstaden Tsetserleg og besøger det seværdige Arkhangai Museum indrettet i klostret Zayan Gegeen, som er smukt vedligeholdt og kun overlevede 30'erne udrensninger, fordi klostret allerede dengang var omdannet til museum.

Da vi endelig når frem til Tai-khar-klippen, der rager op i det flade terræn som en af naturens underfundigheder, sidder mange dages lange køreture, ofte ad ujævne jordveje, stadig i kroppen. Vi indkvarteres i den udmærkede gerlejr tæt på klippen og får mulighed for afslapning og pleje af vores forskellige småkavanker.

Dagen efter nyder vi værtsens gæstfrihed og får lov til at besøge hans familie, som lever i deres ger omgivet af deres dyrehold. Vi bliver inviteret på picnic langt op i de grønklædte bakker og kan nyde udsigten over den frodige dal med de uendelige rækker af højdedrag i horisonten.

Her i den frodigste del af Mongoliet glæder man sig over at se de mange dyreflokke overalt på den grønne steppe og fornemme, at her kan nomaderne leve et godt liv. Måske er det derfor, at man jævnligt ser motorcyklen udskiftet med en bil.

Lørdag den 20. juli har vi den sidste overnatning i gerlejr, inden vi vender tilbage til hovedstaden. Det blæser og regnen siler ned. Vi tager formel afsked med vores dygtige og opmærksomme chauffører, som

kører os ind til vores hotel næste morgen.

Dagen går med besøg i to kashmirforretninger og diverse indkøb i supermarkedet. Om aftenen er der afskedsmiddag på en koreansk restaurant, mens regnen står ned i stænger uden for. Da vi køres hjem på hotellet foregår det ad gader forvandlet til floder.

Mandag den 22. juli er der afgang til Danmark med mellemlanding i Frankfurt med hovedet og kroppen fuld af indtryk, det tager dage og uger at forarbejde. Tak til Bulgan og Tunga for en fænomenal rejse. ■

Tekst: **Jan Koed**
Foto: **Anita Garbers**

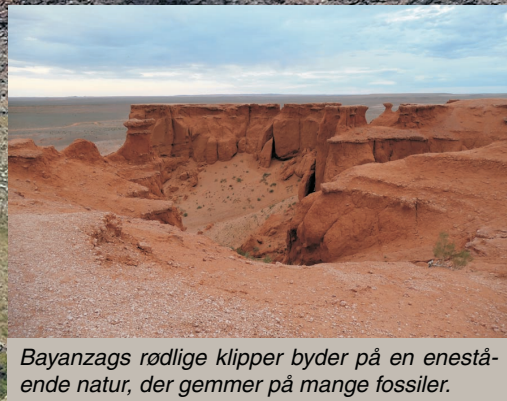
Ved den fritstående Taikhar-klippe indkvarteres gruppen i tre nætter med dagture i omegnen.

Flere gange om dagen malkes hopperne. Et føl føres hen til moren for at få gang i mælken.

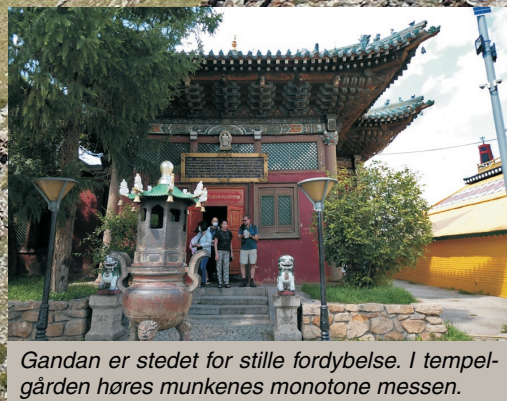
På vej mod syd i Gobiørkenen indtages frokosten i skyggen af et medbragt oversejl.

Bayanzags rødlige klipper byder på en enestående natur, der gemmer på mange fossiler.

I ørkenbyen Bayandalai er Naadam stadig i gang med de afsluttende brydekampe.

Gandan er stedet for stille fordybelse. I tempelgården høres munkenes monotone messen.

I Ulaanbaatar modtages rejsegruppen af Mongolsk Dansk Selskab. Fra venstre Jan, rejseleder Bulgan, formand Tunga og direktør Nyamdavaa Jangar med Rolfs shamanbog i hånden.

Rejsegruppen bliver fornemt modtaget i det nye Chinggis Khaan-museum af forskningschef N. Batbold, der får overrakt Rolf Gilberts bog om shamaner af artiklens forfatter Jan Koed.

Mongolske og sibiriske shamaner

Kurt L. Frederiksen anmelder Rolf Gilbergs monumentale værk om Nationalmuseets samlinger af shamanudstyr fra Mongoliet og Sibirien. Kurt L. Frederiksen er født i 1951 og er uddannet mag.art. i nordisk litteratur og cand.mag. i dansk og filmvidenskab. Han har et omfattende forfatterskab bag sig, blandt andet biografierne om ekspeditionslederen Henning Haslund-Christensen og polarforskeren Knud Rasmussen.

Rolf Gilberg: *Mongolian and Siberian Shamans. Costumes and Paraphernalia at the National Museum of Denmark.* Yale University Press. Aarhus University Press, The National Museum of Denmark, 2024. 313 s.

Lad det være sagt med det samme: det er en meget flot bog, Rolf Gilberg har skrevet om de mongolske og sibiriske shamandragter, stor i omfang, både lærd og underholdende i form og indhold samt ledsaget af mange flotte billeder.

I dansk etnografi gør især to navne sig gældende: Knud Rasmussen og Henning Haslund-Christensen. De var praktikere. De rejste ud, levede blandt de folk, de interesserede sig for, lærte sproget, spiste maden.

Alligevel besad de en dobbelthed. De var også godt klar over, at de kulturer, de var midt i, var truet og efterhånden ville forsvinde. Presset fra en moderne verden ville tvinge oprindeligheden i knæ, så hvis noget skulle bevares, måtte det indsamles, skildres, registreres og opbevares på museer. I deres tilfælde blev det Nationalmuseet, der især blev beriget med det indsamlede materiale. Derfor har vi store og rige samlinger af grønlandske og mongolske effekter her i landet.

Man kan diskutere museernes håndtering af samlingerne og måden, de udstilles på – hvis de over-

Solon-mongolen Basamans
shamankostume i en
museumsudstilling.
Foto: Rolf Gilberg

hovedet udstilles. Derfor er det en berigelse, når der laves bøger, som giver indblik i det værdifulde materiale. Og et sådant indblik giver Rolf Gilberts nye bog. Som titlen angiver, handler det især om de shamandragter, Henning Haslund-Christensen indsamlede på sine ekspeditioner i slutningen af 1930'erne.

Rolf Gilbert, der er dette blads læsere bekendt, arbejdede i mange år som museumsinspektør ved Nationalmuseet og havde som et af sine arbejdsområder netop de mongolske samlinger. Det er derfor ligetil, at han har skrevet en bog om shamandragterne.

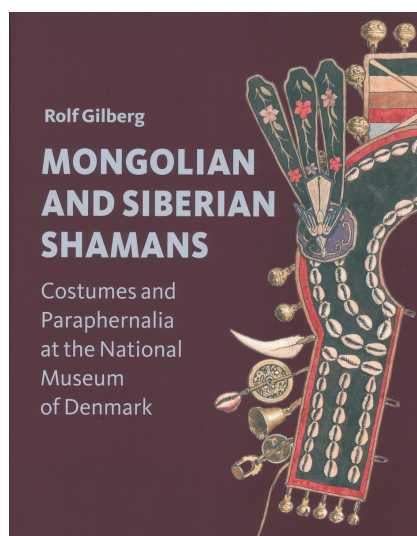
Under sine ekspeditioner til Mongoliet i 1936 og 1939 indsamlede Haslund mere end 3.000 genstande fra mere end 20 forskellige grupper af mongoler, herunder shamandragterne. Ud over det lykkedes det ham også at indspille 213 lakplader med mongolsk sang og musik – hans måske vigtigste indsats. Under 2. verdenskrig, hvor det var umuligt at lave flere ekspeditioner til Mongoliet, arbejdede Haslund med samlingerne for Nationalmuseet, bl.a. sammen med Inger Achton, der lavede tegninger af materialet.

Rolf Gilberts bog er på 313 sider inklusiv noter og litteraturhenvisninger. Den er udgivet i et samarbejde mellem Nationalmuseet, Aarhus Universitet og Yale University. Den engelsksprogede tekst er fulgt af mange flotte billeder af dragterne og deres enkeltdele, af historiske billeder fra Haslunds ekspeditioner samt nutidige billeder fra Mongoliet taget af Rolf Gilbert selv. En af bogens stærkeste sider er netop samspillet mellem teksten og de mange billeder.

Teksten består af tre spor. Det første handler om Haslunds ekspeditioner og hans indsamlinger, det

andet – og det vigtigste – handler om selve dragterne, deres bestanddele og deres funktioner. Det er en meget omhyggelig gennemgang, visse steder lidt museal og nørdet, men der gives besked.

Den sidste del fortæller om Rolf Gilberts egne oplevelser med shamaner på hans rejser til Mongoliet og om den aktive rolle, shamanisme stadig spiller i den mongolske kul-

tur. Det er som om, der er et officielt billede af politik, religion, helbredsforståelse og oplevelse af verden i det hele taget. Nede under det – blandt folk i almindelighed – kører et helt andet bevidsthedslag, hvor åndelige kræfter spiller en aktiv rolle. De findes overalt, kan være gode eller onde, give én rygvind eller modvind i livet. Under alle omstændigheder er det bedst at stå sig godt med dem.

Som led mellem de åndelige kræfter og mennesket findes shamanerne, særligt udvalgte personer, mænd som kvinder, med særlige evner. Og med deres dragter og deres symboler, deres trommer og seancer skaber de forbindelse mellem det hinsides og det dennesidige, mellem ånd og det, vi kalder virkelighed. Dermed skaber shamanerne også en direkte forbindelse mellem

kulturens fortid, nutid og fremtid. I disse tider, hvor der tilsyneladende er en stigende interesse for det åndelige i bred forstand, er bogen med til at fylde et hul.

Museumsdirektør Rane Willerslev har udstyret bogen med et forord. Heri skriver han, at Rolf Gilberts bog *er et uvurderligt bidrag til vores forståelse af shamanisme. Den præsenterer os for alle de shamanske genstande, der opbevares i Nationalmuseet. Mange af genstandene, som pryder disse sider, er ikke kun pragtfulde – de er unikke. Få af verdens museer besidder en så rig samling af shamansk materiale (...)* Gilberts bog præsenterer aldrig før set materiale fra Mongoliet og Sibirien samlet i et bemærkelsesværdigt bind.

Det har direktøren fuldstændig ret i, men hvorfor er dette unikke materiale så gemt væk, så museets gæster ikke kan få det at se? Så når museet ikke kan eller vil, er det godt, vi har fået denne bog.

Der er også en anden mulighed: Rolf Gilbert skriver om, at der i Mongoliet er oprettet et center for shamanisme – hvor han i øvrigt er udnævnt til æresmedlem. Dette center har en række formål: Det skal forske i shamanisme, det skal udanne, og det skal fremstille shamansk udstyr. Nu kunne man som lægmand få den kætterske tanke, om ikke alt det materiale, som Haslund bragte hjem, burde gives tilbage til mongolerne? Nationalmuseet udstiller det jo alligevel ikke.

Må kendskabet til shamanisme og Rolf Gilberts bog blive kendt blandt læg og lærd. ■

Kurt L. Frederiksen

Medlemmerne af mejerikooperativet 'Velsignet af Yakokse' deltager i en workshop ledet af programchef Isabel Sande Frandsen.

Indtryk fra mejeriet i Khatgal

Samtidig med at 'Mejerifolk uden Grænser' blev oprettet for knap 9 år siden, startede mejerifolkene et samarbejde med nomaderne i Khatgal i det nordlige Mongoliet. I marts måned var initiativtager til projektet, Chalotte Vad, og programchef Isabel Sande Frandsen på en evalueringstog til projektet, hvor grundstenen blev lagt til det videre samarbejde med nomaderne omkring deres kvæg og deres mælk. Læs også Chalotte Vads rejseberetning i Ger 119.

De mongolske nomader lever med og af deres yakokser og andre husdyr (primært får, geder, kvæg og heste). Traditionelt har nomaderne altid produceret mejeriprodukter til husbehov, og så har de sendt en okse til slagtning, når de har haft behov for lidt større indkøb. Selv spiser de primært fårekødet og ca. en okse og en hest om året – og derudover mejeriprodukterne.

Alt i alt har nomaderne nok til husbehov, men ikke meget mere end det, og slet ikke når de hårde isvintre rammer – et fænomen der bli-

ver hyppigere og hyppigere end de vante hvert fjerde år. *Mejerifolk uden Grænsers* nye indsats vil derfor også fokusere på at ruste nomaderne, så de kan passe bedre på deres dyr og få et bedre udbytte ud af dem.

Det vil blive gjort ved både at arbejde med foder og foderproduktion, skabe nye og bedre aftaler for afsætning af slagtekød og mejeriprodukter, og ikke mindst skal nomaderne lære at kæmpe den efterspurgte yakokseuld, så de kan få en ekstra indtægt, der ligger ligefor.

Derudover arbejder vi selvfølgelig videre med at styrke mejeriproduktionen og markedsføringen af de fine produkter, der bliver produceret i det lille mejeri på sletten i den naturskønne nationalpark, hvor nomaderne bor.

En dag på besøg i vinterbostedet

Gaia og Haanda er et ældre ægtepar, der altid har levet som nomader. Deres børn er fløjet hjemmefra – én bor i Japan, én i hovedstaden Ulaanbaatar og én i den landsby, hvor me-

Det lille mejeri på steppen i vinterkulden. Der skal den rette beklædning til, for at man kan udholde -30 grader i længere tid ad gangen. Isabel Sande Frandsen, programchef for 'Mejerifolk uden Grænser', tager et hvil ved en hellig kilde med Khövsgölsøen i baggrunden.

Gaia og Haanda på isfestival med traditionelle mejeriprodukter: 'aarul', som er en drænet og tørret ostemasse, der blandt andet hjalp Chinggis Khans krigere til at overleve den hårde vinter og stadigvæk have næringsrige fødevarer, når deres modstandere løb tør for mad.

jeriet ligger, så ægteparret er alene om at holde deres dyr.

Derudover er de begge medlem af det lille mejerikooperativ 'Vel-

signet af Yakokse', som driver det mejeri, *Mejerifolk uden Grænser* støtter. Haanda har stået for mejeriproduktionen i det forgange år sammen med Minga, som er en noget yngre kvinde, der også påtager sig tjansen som bogfører for mejeriet.

Gaia og Haanda har 100 yakokser. Hvis man har 50, så er man fattig. Man begynder først at kunne lave profit, når man har +200 køer. Ægteparret maler 20 af kvægene (fra maj til september), og får ca. 2 liter pr. ko pr. dag, hvilket betyder 1 liters overskudsmælk om dagen pr. ko.

Sidst i februar måned var den første kalv kommet til verden – meget uvant da dagstemperaturen ligger omkring -20 til -30. Men både ko og kalv havde det godt. Koen får lidt hø ved malkeopstart, ellers finder yakokserne selv føde ved at vandre på bjergsiderne og sletterne, som sidst på vintersæsonen efterhånden er helt afpillede.

Kraftfoder bliver kun brugt i meget lidt omfang – og kun til de køer der er svage eller netop har kælvet.

Vand finder de også selv – og når alt er frosset, hjælper nomaderne med at hugge hul i isen.

Komøget bruger bønderne til at knuse og lave »madrasser« til køerne, så de ikke skal ligge på den frosne jord. Der dyrkes ikke foder. Livet er hårdt og simpelt, men de er omgivet af et overflod af mægtig natur og urkraft.

Nomaderne har fire bosteder de bevæger sig imellem de fire årstider. Gaia og Haandas vinterbosted er godt beskyttet mellem bjergtinder på begge sider og et lille vandløb nedenfor. Snart rykker de til forårsbostedet, derefter rykker de til sommerbostedet, der ligger ved en stor flod og tæt på mejeriet, når de nyfødte kalve er stærke nok til at gå den lange vej. Der er ca. 40 km mellem bostederne – over bjergpas, igennem skove og over floder. ■

Isabel Sande Frandsen

Artiklen blev første gang bragt i *Mælke-ritidende* nr. 4, 19.04.24.

Children's Ger fejrer børnenes internationale dag 1. juni 2024.

Children's Ger - et menneskeligt kraftcenter i Ulaanbaatar

»Hvis det kun er penge, der mangler for at opfylde de mest basale daglige behov, få et par varme sko, en hue og en vinterjakke, så må der være en løsning. Og som studerende, der er i gang med at lære det mongolske sprog og det mongolske samfund at kende, kan jeg ikke bare lukke øjnene for de aktuelle vilkår, som mange børn lever under, og stikke næsen i Chinggis Khan og shamanisme.«

Med denne tanke som afsæt startede *Children's Ger* tilbage i 1996. Ines Stolpe, der i dag er professor i mongolske studier ved universitetet i Bonn, havde været i praktik på et gadebørnsprojekt i Ulaanbaatar, og hun tænkte, at noget måtte gøres. Ved hjemkomsten kontaktede hun venner og bekendte og studiekammerater og spurgte, om de ikke kunne undvære, hvad der den gang svarede til 20 D-mark om måneden.

I dag, 28 år efter, er *Children's Ger* en velfungerende lille multi-institution i Bayankhushuu i den nordvestlige del af Ulaanbaatar. Det

med multi dækker over, at der bag facaden til den lille skole gemmer sig et kraftcenter af kompetencer, omsorg og hjælpsomhed, som vi i Danmark ville finde i en sammenlægning af funktioner i en socialforvaltning, skoleforvaltning og pædagogisk-psykologisk rådgivning. De to undervisere på *Children's Ger* og selve projektet er anerkendt og dekoreret flere gange fra officielt hold i Mongoliet.

Typisk er der nogle-og-tredive elever indskrevet i *Children's Ger*, der tilbyder undervisning fra 1.-5. klasse. Kun få elever starter i første klasse som syvårige, når de af flere

grunde ikke kan blive indskrevet i den offentlige skole som seksårige. De fleste er betydeligt ældre, og alle er enten aldrig indskrevet eller er droppet ud på et tidspunkt. Alderspræsidenten indtil videre var en 34-årig far til tre børn, der ikke havde haft mulighed for at lære at læse og skrive tidligere og som sidste år meldte sig til undervisningen i *Children's Ger*.

Selvom en så markant aldersspredning er usædvanlig, så er det normalt, at der er børn i alderen 6 år til begyndelsen af 20'erne. *Children's Ger* tilbyder sig som en ekstra chance for børn, unge og voksne,

Hovedbygningen i Children's Ger.

der ikke fik mulighed for at følge den normale skolegang.

Lærermobning og nul papirer

Det er ofte børn og unge, der flytter ind til Ulaanbaatar fra landdistrikterne og som ikke har gået i skole, fordi de skulle passe familiens dyr, der søger til *Children's Ger*. Blandt dyrene kunne de klare sig uden at læse og skrive, men den går ikke i storbyen. I år er der dog allerede fire børn født og opvokset i Bayan-

khushuu, der har tilmeldt sig undervisningen i *Children's Ger*. Det er fire drenge i alderen 10-14 år. Ingen af dem har før gået i skole.

De offentlige skoler i Ulaanbaatar – og især dem i ger-distrikterne rundt om hovedstaden – har alvorlige udfordringer. Tilflytningen til byen er enorm, og rigtig mange nyankomne har ikke råd til at slå sig ned i den kolossale mængde af nybyggede lejligheder, der ellers er skudt op over de sidste 10-15 år. Ofte er de fattigere tilflytters ad-

gang til bylivet en ger på en grund (*khashaar*) hos nogle familiemedlemmer eller bekendte, der var tilflyttere for år tilbage, og som fortsat bor i et af ger-kvartererne.

Tilflytningen øger presset på de lokale skoler. De to store offentlige skoler i Bayankhushuu, hvor *Children's Ger* ligger, nemlig skole nr. 67, nr. 76 og skole nr. 104 (ja, de har numre og ikke navne), huser hver omkring 4.000 elever. Der er ca. 40 elever i hver klasse, og der undervises i toholdsskift. De ældste elever, dvs. 9.-12. klasse, er i skole fra 8.00 til 13.00, de yngste i 1.-5. klasse følger undervisning fra kl. 13.30 til 17.30, hvor mellemtrinnet 6. til 9. klasse starter kl. 13.30, men slutter først kl. 19.00.

Children's Ger har gennem årene taget imod en hel del elever, der er blevet mobbet ud af de offentlige skoler. Ikke af andre elever, men af lærerne. Lærernes mobning er nok ikke på niveau med lektor Blommes i 'Det Forsømte Forår', og den er ikke drevet af lutter stokkonservative indstillinger, men mindre kan også gøre det. Med overfyldte klasseværelser, undervisning i toholdsskift og konstant underfinansiering er det fristende for en del lærere at finde veje til at skille sig af med elever.

En udbredt metode er krav om månedligt pengebidrag til indkøb af ditten og datten til klasseværelset og undervisningen. Undervisning i offentlige skoler i Mongoliet er gratis, så denne form for pengeopkrævning er egentlig forbudt, men i et land med udbredt korruption på alle niveauer, så ses der også igennem fingre med denne ulovlige og urimelige praksis. De fattigste familier, måske med flere børn i skolen, har ikke pengene til denne »smøring« af lærerne, og så starter mobningen. *Children's Ger* står klar til at tage imod.

Der er en hel del børn gennem årene, som f.eks. også de fire nyind-

På legepladsen vokser havtorn, som er meget populær blandt børnene.

Smukke og sjove dekorationer pryder facader og muren omkring Children's Ger.

meldte drenge, der ikke er kommet i offentlig skole, fordi mor eller far, men oftest den enlige mor, ikke har papirerne i orden. Uden de rigtige papirer med korrekt registrering af bopæl i området, ingen skolegang. I *Children's Ger* spørges der ikke om papirer, kun om lyst til at gå i skole.

Multi-niveau undervisning

I *Children's Ger* er der også toholdsskift. Og det skyldes faktisk også for mange elever. Der er nemlig kun ét klasseværelse, som ikke med rimelighed kan rumme 30-35 elever. Og der er kun én lærer til at undervise, nemlig Tunga. Den anden lærer, Saraa, tager sig af alt det administrative. Tunga praktiserer multi-niveau undervisning, hvorved skal forstås, at der undervises samtidigt i et bestemt fags pensum for 1.-5. klasse. Hvor utroligt det end lyder i et dansk øre, så fungerer det.

Gennem årene har omkring 1.400 børn, unge og voksne bestået den obligatoriske grundskoleeksamen. For de ældre elever – dem over skolealderen – betyder det, at de kan komme videre med at søge arbejde og måske endog komme i gang med en faglig uddannelse. For dem, der har alderen til en 6. klasse, hjælpes de i gang i en af de offentlige skoler – med håbet om at de kan klare vilkårene – eller de kan få en af de seks-syv pladser, som en privat partnerskole i nabolaget stiller til rådighed hvert skoleår.

Støtte til udsatte familier

Opindeligt var *Children's Ger* ikke et skoleprojekt. Som nævnt var initiativtageren Ines Stolpe i praktik på et gadebørnsprojekt i Ulaanbaatar. Livet som gadebarn var ikke noget at stræbe efter, og hvis lidt penge til fattige og udsatte familier kunne forhindre, at børnene valgte gaden og blev hjemme, ja, så var det meningen med *Children's Ger* initiativet. Derfor er støtte til »familier som har en lidt svær tid« eller »familier som ikke har så mange muligheder« – to gængse mongolske talemåder, der bruges i stedet for »fattig« – stadig en central del af *Children's Ger*.

Stadig i dag er der årligt 10-12 familier, der modtager økonomisk og praktisk støtte til at få tilværelsen til at fungere. Pengene indsamles via sponsor-ordninger, hvor én eller flere personer forpligter sig på et månedligt beløb (typisk 100-200 kr.) til bestemte børn i bestemte familier. Penge overføres ubeskåret til *Children's Ger*, og Saraa og Tunga administrerer udbetalingen af pengene.

I nogle familier er den voksne dybt alkoholiseret og kan derfor ikke selv forvalte den økonomiske støtte. Så sørger Saraa og Tunga for, at der bliver købt mad ind, at elregningen bliver betalt, og at der er kul til de kolde vintre. I andre tilfælde deles beløbet ud omkring den første

Saraa og Tunga delte mad ud under coronaen.

Der købes varmt tøj ind til vinteren.

Årets første skoledag efter sommerferien, 2. sept. 2024.

i måneden, og familierne kan selv forvalte tilskuddet, der for mange er selve forudsætningen for at overleve.

Fordelingen af frivillige bidrag til familier, som har en lidt svær tid, er ikke den eneste og faktisk heller ikke den mest tidskrævende del af Saraas og Tungas tid som familierådgivere. Der bruges mange kræfter på at hjælpe især børn og unge videre i livet fra de trygge rammer i *Children's Ger*.

Under mit besøg i august-september i år var jeg blandt andet vidne til en ihærdig og stædig indsats for at få den lokale offentlige skole til at indskrive to søskende til en tidligere elev på *Children's Ger*. Skolen ville ikke godkende de officielle papirer, som de to piger kunne fremvise.

Pigerne har sammen med deres ældre bror, far og mor boet i Bayankhushuu i 10 år. Det fremgår klart af de papirer, som de har fået fra det lokale kommunekontor. Men skolen, der nu er overgået til digital registrering, kunne ikke finde de pågældende i deres register. Og da skolen, som tidligere omtalt, allerede er overfyldt, ja, så kunne den manglende registrering i skolens

database i første omgang bruges som undskyldning for at afvise de to piger på henholdsvis 6 og 10 år.

Men efter tre besøg på skolen og timevis af tid på kommunekontoret, koblet med en udsigt om at skrive direkte til undervisningsministeren, så fik Tunga og Saraa deres vilje, og de to piger startede i skole den 2. september.

På tilsvarende vis bruges der gennem året masser af tid på at hjælpe familierne med lægekonsultation og hospitalsindlæggelse, hvis nødvendigt. Saraa og Tunga sørger for, at børnene bliver vaccineret, når de voksne i familierne ikke selv magter det.

Den danske forbindelse

CICED har, som en enhed i skiftende universitetsmiljøer, sine rødder i dansk bistand til uddannelsessektoren i Mongoliet. Først som en del af Danmarks Lærerhøjskole med et stort bilateralt samarbejde mellem Danida og det mongolske undervisningsministerium i 90'erne. Dernæst, som en del af det der i dag hedder Københavns Professionshøjskole, et 10-årigt samarbejde med Dansk Mongolsk Selskab om-

kring *Rural School Development Project*. Da CICED i 2010 valgte at blive en selvstændig NGO, blev samarbejdet med *Children's Ger* vores første partnerskab og projekt.

Siden da har en håndfuld bidragsydere med 75-100 kr. månedligt sikret rimelige vilkår for én familie bestående af forældre og tre børn. To personer har med månedlige bidrag på 2.600 kr. ydet støtte til lønningerne på *Children's Ger*. Derudover har vi med jævne mellemrum ydet støtte til etablering af varme i gulvet i klasseværelset, indkøb af skolebøger og meget andet. Mens Roskilde Festival Fonden stadig delte penge ud via ansøgninger, lykkedes det også at finansiere opførelsen af en mur rundt om *Children's Ger*.

En anden særlig dansk forbindelse er venskabet mellem *Children's Ger* og Ryparken Lille Skole. Sidstnævnte har siden 2012 brugt den årlige »skolernes motionsdag« til at løbe penge ind til børnene på *Children's Ger*. Hvert år spurter eleverne alt hvad de kan, og forældrene må til lommerne og betale et beløb for hver kilometer, deres barn løber. Som regel bliver det til 10-11.000 kr. i alt. For det meste bliver penge-

Ines, Tunga og Saraa på besøg hos Ryparken Lille Skole.

ne brugt til at købe vintertøj til børnene på *Children's Ger* – og deres søskende.

Og netop *deres søskende*, er et centralt princip for *Children's Ger*. Det er ikke kun de børn, der går i *Children's Ger*, der skal nyde godt af ekstra opmærksomhed, omsorg og hjælp. Det gælder alle børn under 18 år i den pågældende familie.

Har du lyst til at hjælpe

Children's Ger er udelukkende finansieret af private bidrag. Det samlede budget er på knap 375.000 kr. Heraf går 200.000 kr. til lønninger til de fem ansatte: Saraa og Tunga, som er lærere, socialrådgivere, familievejledere og meget andet, Munkhuu og Jagaa, der sørger for det daglige måltid mad til alle – ofte det eneste ordentlige måltid mad, som børnene får dagligt, samt pedellen Enkhbayar, som sørger for alt det, en pedel normalt tager sig af.

De resterende 175.000 kr. går til mad, ugentlig badetur på den offentlige badeanstalt, elektricitet, varmt vintertøj til alle, skolebøger, vand, renovation og festligholdelse af Tsagaan Sar, det mongolske nytår, børnenes internationale dag den 1. juni og den mongolske udgave af jul, Yolka, hvor Bedstefar Vinter kommer med gaver. Også til alle.

Hurtig hovedregning siger, at årslønnen så er på 40.000 kr., eller 3.333 kr. om måneden. Med ferie og pension! Det er ikke mange penge, heller ikke i Mongoliet. Og man behøver ikke at være skrap til regning for at gennemskue, at det er knapt med penge til den løbende drift af skolen.

Personalet har ikke fået lønforhøjelse i flere år. I april 2024, som svar på stærk inflation, fik alle offentligt ansatte i Mongoliet, inklusive lærerne, en generel lønforhøjelse på 30%. Det ville vi også gerne kunne tilbyde Saraa, Tunga, Munkhuu,

Jagaa og Enkhbayar. Så hvis du har lyst til at støtte *Children's Ger*, så falder pengene på et tørt sted. ■

Johnny Baltzersen

Johnny Baltzersen er forperson i CICED, *Community for International Cooperation in Education and Development*. <https://ciced.dk>

Ethvert støttebeløb overføres ubeskåret til *Children's Ger*. Du kan indbetale støtte på flere måder. Til CICED's bankkonto: 8401-0001148263 eller til Mobile-Pay: 543910. Mærk indbetalingen CHILDRENS GER.

Hvis du vil vide mere eller støtte med et fast månedligt beløb, så skriv til info@ciced.dk eller ring til Johnny Baltzersen tel. 4189 7131.

Kort over Ulaanbaatar med markering af *Children's Ger*.

NYT PARLAMENT OG NY REGERING

Den 28. juni blev der afholdt parlamentsvalg i Mongoliet. Det nye valgsystem, de opstillede partier m.m. er beskrevet i Ger 119.

MPP (Mongolian Peoples Party), som sad på et overvældende flertal i det tidligere parlament, kom også ud af dette valg som vinder – om end med et meget reduceret flertal.

Valgresultatet blev:

Parti	Kredsmandater	Forholdstalsvalgte	Mandater	% af stemmerne
MPP	50	18	68	54,0
DP (Dem. Party)	26	16	42	33,3
HUN	2	6	8	6,3
National Coalition	0	4	4	3,2
Civil Will Green Party	0	4	4	3,2

Kilde: *Mongolian Weekly*

Overordnet set var de største overraskelser nok, at HUN (Det Nationale Arbejderparti) ikke fik flere stemmer (8 frem fra 2 til 8 mandater) og nok også, at DP fik så godt et valg (frem fra 11 til 42 mandater).

Andre punkter værd at bemærke i resultatet:

- Ud af 126 valgte er 32 kvinder (lige godt ¼)
- Mange nyvalgte (ca. 60%)
- Mange toppolitikere fra det tidligere parlament opnåede ikke

genvalg (bl.a. tidligere formand for parlamentet, nogle ministre m.fl.)

- Ekspræsident Battulga blev valgt for DP (kan de styre ham?)

Udskiftningen af tidligere toppolitikere og mange nye ansigter gør sig ikke mindst gældende i MPP. Det vurderes derfor, at premierministe-

ren, Oyun-Erdene, har fået styrket sin position i partiet og dermed har fået en stærkere basis for at gennemføre sin politik. Men det betyder også, at der er politikere med nye tilgange og dagsordner, så det kan godt blive en udfordring at få skabt enighed om både de store linier og mere specifikke politiske emner internt i regeringen.

Valgresultatet – og hvad så?

Lige efter valget var der spekulationer om, at DP og de 3 små partier

kunne danne en stærk opposition til MPP, som stod med et spinkelt flertal (68 ud af 126).

Men premierminister Oyun-Erdene var meget hurtig til at melde ud, at han gik efter en bred koalitionsregering. Og det blev også resultatet. Mongoliet har nu en koalitionsregering bestående af MPP, DP og HUN (118 ud af 126 mandater). Altså praktisk taget ingen opposition i det nye parlament.

Efter etableringen af koalitionsregeringen har der været rejst diskussion af både legitime og de politiske aspekter heraf. Én af de mest fremstående kritikere af koalitionsregeringen har været den tidligere Præsident N. Enkhbayar

(<https://gogo.mn/r/kx6yj>), som dels hævder, at det strider både mod Mongoliets forfatning og MPP's vedtægter at indgå i koalition, når man sidder på et parlamentarisk flertal. Han og andre peger på risikoen for, at det næsten totale fravær af en opposition kan være en trussel mod demokratiet – *checks and balances* er sat ud af kraft.

Heroverfor står synspunktet, at de udenrigspolitiske udfordringer for Mongoliet i en anspændt geopolitisk situation, behovet for store investeringer i infrastruktur og tiltrækning af udenlandske investeringer

Fordelingen af ministerposter og ansvarsområder i den nye regering

Premierminister: Oyun-Erdene (MPP)

1. First Deputy Prime Minister and Minister of Economy and Development: Luvsannyamyn Gantumur (DP)
2. Deputy Prime Minister (in charge of Competition Issues): Togmidyn Dorjkhand (HUN)
3. Deputy Prime Minister and Head of the State Emergency Commission: Sainbuyangiin Amarsaikhan (MPP, re-appointment)
4. Minister of State and Head of the Government Affairs Office: Nyam-Osoryn Uchral (MPP, former Minister of Digital Development and Communications)
5. Minister of State and Head of the Government Oversight and Evaluation Office: Erdenechimegiin Odbayar (DP)
6. Minister of State and Head of the 20-Minute City National Committee: Ravjikhin Erdeneburen (DP)
7. Minister for Border Port Revitalization: Byuugiin Tulga (MPP, re-appointment)
8. Minister of Foreign Affairs: Batmunkhiin Batssetseg (MPP, re-appointment)
9. Minister of Finance: Boldyn Javkhlan (MPP, re-appointment)
10. Minister of Justice and Home Affairs: Oyunsaikhany Altangerel (DP)
11. Minister of Industry and Mineral Resources: Tsevegdorjiin Tuvaan (DP)
12. Minister of Defense: Sandagiin Byambatsogt (MPP, former Minister of Road and Transport Development)
13. Minister of Environment and Climate Change: Saldangiin Odontuya (DP)
14. Minister of Education and Science: Purevsurengiin Naranbayar (HUN)
15. Minister of Family, Labor and Social Protection: Luvsantserengiin Enkh-Amgalan (MPP, former Minister of Education and Science)
16. Minister of Road and Transportation Development: Borkhuugiin Delgersaikhan (MPP, former Minister of State for traffic issues)
17. Minister of Culture, Sports, Tourism and Youth: Chinbatyn Nomin (MPP, re-appointment)
18. Minister of Urban Development and Construction: Jambyn Batsuuri (DP)
19. Minister of Food, Agriculture, and Light Industry: Jadambyn Enkhbayar (MPP)
20. Minister of Digital Development and Communications: Tsendiin Baatarkhuu (DP)
21. Minister of Energy: Battogtokhyn Choijilsuren (MPP, re-appointment)
22. Minister of Health: Togtmolyn Munkhsaikhan (MPP, re-appointment)

Kilde: Mongolian Weekly

kræver sikkerhed for politisk stabilitet, som netop sikres med koalitionen. Det virker, 3 måneder efter valget, som om denne diskussion er døet hen – nu er fokus på, hvad regeringen vil og gør.

Den nye regerings fokusområder og udfordringer

Da den nye koalitionsregering blev annonceret, var det ikke med et detaljeret regeringsgrundlag, som vi kender det herhjemme. I stedet en meget generel erklæring om den nye regerings prioriterede områder.

Man erklærer starten på en ny 30-årig epoke i Mongoliets udvikling. De første 30 år efter overgangen til demokrati medførte resultater, men også fejl, som der nu skal læres af.

Der er nu kommet mere kød på regeringens politik med vedtagelsen af dens Action Plan 2024-28. (Vedtaget af parlamentet 12.09.24: <https://d.parliament.mn/tusul/51d6d7d6-9c3b-4dab-bf3f-b257e867f8f8>).

Den over 60 sider lange plan indleder bl.a. med en bemærkelsesværdig erkendelse: »Statens involvering i økonomien gennem statsejede virksomheder ved siden af den private sektor har medført ineffektivitet, korruption, interessekonflikter, udhulning af værdien af offentlig ejendom og øget omkostningsniveau forårsaget af regeringen.« (forf. oversættelse – red.). Planen præsenteres som starten på den nye 30-årige epoke i Mongoliets udvikling.

Den har fire hovedområder:

- Regional udvikling
- Social politik
- Økonomisk politik
- Regeringsførelse med respekt for menneskerettigheder.

For hver af disse områder er detaljerede planer og projekter, der er opstillet konkrete resultatmål og budgetrammer, og hvordan udmøntningen af de enkelte planer skal monitoreres.

Det fører for vidt at gå i detaljer med handlingsplanen, men her nogle få hovedelementer:

Infrastruktur Der satses på både forbedring og aflastning af Ulaanbaatar, både mht. trafik, forsyning og byplanlægning. Flere regeringsfunktioner er planlagt flyttet til provinsen. Desuden lægges der op til meget store investeringer i energiforsyning og landsdækkende trafik anlæg. Dette omfatter både nye jernbaner, veje, renovering og udbygning af et af de centrale kraftværker i Ulaanbaatar, færdiggørelse af olieraffinaderi, start på stort hydro-kraftværksprojekt m.m.

Der er tale om det største omfang af investeringer i landets nyere historie.

Regional udvikling Der lægges op til en differentiering af den regionale udvikling, således at forskellige regioner får fokus på udvikling baseret på deres særlige forhold og

Lederne af de tre partier i den nye koalitionsregering: tv. Luvsannyamyn Gantumur (DP), midt. Oyun-Erdene (MPP), th. Togmidyn Dorjkhand (HUN). Kilde: Mongolian Weekly

forudsætninger (natur, ressourcer, miljø, erhverv, kultur og historie mm.). Der lægges også op til en delvis decentralisering, så de enkelte aimag får større selvstændighed på en række områder.

Social- og arbejdsmarked Der lægges op til forbedringer på arbejdsmarkedet, større lighed og kvalitet i uddannelse, sundhed.

Den store sociale ulighed er én af de allerstørste udfordringer for en bæredygtig udvikling i Mongoliet. Økonomien vokser, landet bliver rigere, men uligheden vokser desværre også.

Økonomisk politik Mongoliet er ekstremt afhængig af eksporten af råvarer (kul, kobber, mineraler). De første 8 måneder af 2024 har set en vækst i eksportindtægterne bare fra kul på 37% sammenlignet med samme periode sidste år. Kuleksporten udgør nu 57,7% af Mongoliets samlede eksportindtægter. Denne eksport går hovedsageligt til Kina.

Dette giver en meget stor sårbarhed – man er afhængig af tempoet i den kinesiske økonomi, hvor hurtigt Kina lægger om til vedvarende

energi (og det går stærkt!) og priserne på det internationale marked. Samtidig er man afhængig af import af brændstof fra Rusland, hvilket også udgør en følsom faktor i den mongolske nationaløkonomi.

Det er derfor et centralt element i handlingsplanen at udvikle andre sektorer af økonomien end mine-sektoren. Her er der fokus på turisme, landbrug, vedvarende energi og forarbejdningsindustrier.

Hele handlingsplanen er baseret på forventninger om fortsat kraftig økonomisk vækst og stigende udenlandske investeringer de kommende år. Herunder ca. 30% vækst i eksporten af kul. Samlet forventes en økonomisk vækst på 7-8 % i 2025. I flere analyser og kommentarer understreges, at regeringens strategi på den ene side er lovende (investeringen i megaprojekter kan løfte landet til et nyt udviklingstrin), men på den anden side er meget risikabel, fordi den er baseret på skrøbelige forudsætninger om kraftig økonomisk vækst.

Finansloven 2025

Første hurdle for implementeringen af regeringens Handlingsplan 2024-

28 er vedtagelsen af finansloven for 2025. Allerede her lægger regeringen op til stor gældsætning (både indenlandsk og international) for at booste investeringerne i infrastruktur osv.

Gældsætningen er baseret på de færomtalte optimistiske forventninger til den økonomiske vækst. Der er store diskussioner internt i regeringen – også internt i det største parti, MPP. Mange parlamentsmedlemmer er betænkelige ved den store gældsætning og risikoen for forøget inflation (som i år ligger på omkring 6%, hvilket er lavt i forhold til de sidste mange år). Det bliver første test på regeringssammenholdet.

Lokalvalg

Den 11. oktober er der så lokalvalg i Mongoliet – dvs. valg til byråd og aimagråd. Her tiltrækker især valget i Ulaanbaatar sig stor opmærksomhed. Ulaanbaatar er uden sammenligning det befolkningsmæssige og økonomisk vigtigste område i Mongoliet. Det bliver en lakmusprøve på, hvordan befolkningen vurderer den nye koalitions-regering og de partier, der indgår heri.

Hvis valgresultatet for ét eller flere af regeringspartierne kommer til at afvige væsentligt fra resultatet fra parlamentsvalget, kan det risikere at destabilisere koalitionsregeringen. Vi ser på den ene side, at partierne kører skarp valgkamp på hinanden, og på den anden side, at man på regeringsniveau er stålset på samarbejdet.

Finansloven 2025 og udfaldet af lokalvalgene kan således blive meget væsentlige for, hvordan den politiske scene kommer til at fungere i Mongoliet de næste år. ■

Jørgen Ringgaard

23.09.24

Aktuelt

The Mongol Messenger rapporterer:

MIAT blåstemplet 14.06.24
Mongoliets nationale luftfartsselskab MIAT er blevet sikkerhedsgodkendt af *International Air Transport Association (IATA)* i en sikkerhedskontrol, der udføres hvert andet år. MIAT lever dermed op til de internationale sikkerhedsstandarder. MIAT opnåede en score på 98,5% i kontrollen, hvilket er 50% bedre end gennemsnittet for internationale luftfartsselskaber.

Kontrollen omfatter en vurdering af selskabets aktiviteter under flyvning, påvirkninger på fly og cockpit, håndtering af flysikkerhed, vedligeholdelse af fly, reparationer, flyvekontrol, transport af gods og post m.m.

Ambassadørbesøg 02.08.24
Folkerepublikken Kinas ambassadør til Mongoliet, Shen Minjuan, takkede formanden for det mongolske parlament, Amarbaysgalan Dashzegve, for at afse tid til at mødes med hende. Amarbaysgalan sagde, at parlamentet for første gang i historien er sammensat af 126 medlemmer efter et demokratisk parlamentsvalg, der sikrer deltagelse af flere partier. Formanden lagde vægt på, at Mongoliet stræber efter at videreudvikle det parlamentariske demokrati og at udvikle de politiske partier i parlamentet til professionelle aktører og desuden reformere lovgivningen.

Blinken på besøg 02.08.24
Mongoliets udenrigsminister Battsetseg Batmunkh og USA's udenrigsminister Antony John Blinken førte officielle samtaler 1. august 2024 under Blinkens officielle besøg i Mongoliet efter invitation af den mongolske udenrigsminister. De bekræftede deres forpligtelse til at udvide og styrke det Strategiske Tredje-Nabo Partnerskab mellem Mongoliet og USA i forlængelse af deres møde i Washington i sidste måned.

Parterne var enige om at åbne et professionelt efteruddannelsescenter for mongolske engelsklærere i Ulaanbaatar. Desuden enedes man om at afholde et dialogforum om igangsætning af projekter inden for vedvarende energi senere på året.

Efter samtalen mellem de to udenrigsministre blev der afholdt et pressemøde. Udenrigsminister Battsetseg sagde: »Antony Blinkens officielle besøg har betydet meget med hensyn til at styrke de diplomatiske bånd mellem vores to lande. Vi drøftede i detaljer spørgsmål af både regional og international betydning. Jeg er meget tilfreds med resultatet af vores samtaler.«

Ministeren understregede, at forholdet mellem Mongoliet og USA har nået et historisk højdepunkt. »Vi drøftede nødvendigheden af en yderligere forbedring af Mongoliets investeringsklima. Mange amerikanske firmaer har udtrykt ønske om at foretage investeringer i Mongoliet. Vi er også blevet enige om at oprette direkte flyforbindelser mellem vores to lande.«

Udenrigsminister Blinken sagde: »I dag bliver vi endnu tættere forbundne på alle områder. USA vil videreføre vores strategiske partnerskab. Vi vil iværksætte et undervisningsprogram i engelsk for elever i gymnasiet og på universiteterne i Mongoliet.«

Putin på besøg 06.09.24
Præsident for den russiske Føderation Vladimir Vladimirovich Putin aflagde Mongoliet et officielt besøg 2.-3. september 2024.

Mongoliet og Den russiske Føderation underskrev i 2019 en traktat om venskabelige forbindelser og et omfattende strategisk partnerskab.

De to præsidenter førte officielle samtaler i Mongoliets regeringsbygning. Den mongolske præsident takkede præsident Putin for hans ønske om at aflægge Mongoliet et officielt besøg for at mindes 85-året for sejren i slaget ved Khalkhiin Gol, 75-året for oprettelsen af det fælles jernbaneselskab 'Ulaanbaatar Jernbane' og det historiske 100 års jubilæum for oprettelsen af de diplomatiske forbindelser mellem de to lande.

De to statsoverhoveder drøftede det aktuelle samarbejde mellem de to lande, og hvordan man kan udvide de økonomiske forbindelser især med hensyn til brændstof, energi, transport, miljø, kultur, uddannelse, sundhed og sociale forhold.

Efter underskrivelsen af samarbejdsaftalerne afholdtes et pressemøde. Præsident Khurelsukh Ukhnaa sagde: »Mongoliet er fast besluttet på at udvide og udvikle samarbejdet med vores nabo, Den russiske Føderation, i overensstemmelse med vores fredselkende, uafhængige, åbne og flerstrengede udenrigspolitik. Vi respekterer en pluralisme, der bygger på et lands historie, kultur, civilisation, nationale interesser og udviklingsvej. Vi er fast besluttet på at styrke FN's ledende rolle i løsningen af de globale udfordringer.«

Derfor fastholder vores land, at en hvilken som helst international udfordring, blokering eller misforståelse skal løses gennem gensidig forståelse, gensidig tillid, gensidig respekt og dialog inden for rammerne af internationale retsprincipper.«

Ambassadørskifte i Stockholm

Mongoliets ambassadør til Kongeriget Sverige, Munkh-Ulzii Tserendorj, afleverede 4. september sine akkreditiver til Sveriges konge, HM Carl XVI Gustaf.

Ambassadøren overbragte hilsener fra Mongoliets præsident HE Khurelsukh Ukhnaa til Sveriges konge og bemærkede, at året 2024 markerer 60-året for oprettelsen af de diplomatiske forbindelser mellem Mongoliet og Kongeriget Sverige.

Ambassadøren sagde, at han var forpligtet på aktivt at udvikle relationerne og samarbejdet mellem de to lande på flere forskellige områder, herunder handel, investeringer, miljø, vedvarende energi og kultur.

Den svenske konge udtrykte sin interesse for de traditionelle bånd mellem Mongoliet og Sverige, den

mongolske nomadekultur og turismen, og han nærede tillid til, at relationerne mellem de to lande ville ekspandere og videreudvikle sig.

J. Khankhuu
MONTSAME
06.09.24

Mongoliet og Sverige konsulterer hinanden

Det andet informationsmøde mellem udenrigsministerierne i Mongoliet og Kongeriget Sverige blev afholdt 17. september 2024.

Under mødet blev der mellem de to parter udarbejdet detaljerede planer til uddybning af relationerne og samarbejdet mellem Mongoliet og Sverige på områder af gensidig interesse, især med henblik på en udvidelse af den bilaterale økonomi, samt at skabe lovgivningsmæssige rammer til fremme af mellemfolkelige relationer. Man lagde især vægt på et samarbejde inden for det sociale velfærdsområde, at etablere en mellemstatslig aftale om at undtage indehavere af diplomatpas og officielle pas fra krav om visum og

at intensivere samarbejdet inden for områderne miljø, kultur, uddannelse og turisme.

Den mongolske partner redegjorde for landets udviklingsstrategier på lang og mellemlang sigt samt nøglemålene som beskrevet i Regeringens Handlingsprogram 2024-2028, og man drøftede mulighederne for et samarbejde omkring implementeringen af planerne. Desuden udvekslede man synspunkter om internationale emner og bekræftede parternes interesse i at styrke samarbejdet inden for rammerne af FN og andre internationale organisationer.

Informationsmødet blev ledet af Battungalag Gankhuurai, direktør

for Det mongolske Udenrigsministeriums europæiske og afrikanske Afdeling, og Daniel Wolven, direktør for Det svenske Udenrigsministeriums Afdeling for Asien, Pacific og Latinamerika.

Det politiske informationsmøde mellem de to landes udenrigsministerier fik en særlig betydning, da det blev afholdt i anledning af 60 års jubilæet for etableringen af de diplomatiske forbindelser mellem Mongoliet og Sverige.

B. Unubold
MONTSAME
18.09.24

40.000 træer plantet i Børnenes Park

Mineselskabet *Rio Tinto Mongolia* har som en del af selskabets program for social ansvarlighed omdannet Mongoliets Nationale Forlystelsespark – også kendt som Børnenes Park – til et grønt område.

Det 10,2 hektar store offentlige areal – fra Det mongolske Børnepalads til Narnii Zam Gade – er blevet omdannet til et grønt område, hvor indbyggerne kan slappe af og nyde deres fritid i et økovenligt miljø. *Rio*

Tinto Mongolia's udviklingsdirektør, E. Khongorzul, præsenterede resultatet af indsatsen for journalister i dag. Den nye »Grønne Park«, der officielt åbnes for publikum i dag, har været under anlæg i 2 år. Der er bl.a. anlagt et friluftsteater, legepladser, bænke, pergolaer, et cirkulært vandingsanlæg og en sø.

Projektingeniør B. Zolzaya kunne meddele, at der er plantet mere end 40.000 træer og buske i etaper, og at 80% af det samlede areal nu er dækket af græs. Arbejdet har i betydeligt omfang forøget det grønne areal, der er tilgængeligt for alle i Ulaanbaatar.

B. Unubold
MONTSAME
03.07.24

»Øko-Mobilitet« for mindre trafik i Ulaanbaatar

På baggrund af et initiativ af Ulaanbaatars overborgmester er kampagnen »Øko-Mobilitet« blevet sat i søen. Der findes over 750.000 indregistrerede biler i Ulaanbaatar, hvoraf ca. 600.000 indgår i den daglige trafik. Hvis man skulle afvikle denne trafik tilfredsstillende ville det være nødvendigt at tredoble den eksisterende vejinfrastruktur. I stedet vil man med øko-mobilitetskonceptet i lighed med andre store trængselsplagede byer opfordre til at indføre delebilsordninger, mere fodgængertrafik, cykling og brug af kollektiv trafik. Der er allerede iværksat flere initiativer for at få borgerne til at bakke op om Øko-Mobilitetskampagnen.

Således er planen om at anlægge 27.800 m² fortov i indeværende år

90% færdig. Som et supplement til anlæg af flere parkeringspladser i forstæderne indsættes der 109 nye bybusser i trafikken, hvilket bringer det samlede antal bybusser op på 1.187. I oktober 2024 indsættes der 31 nye højkapacitetsbusser i nyoprettede ruter til markedspladser og indkøbscentre.

Som et supplement til forbedring af infrastrukturen pegede overborgmester Nyambaatar Khishgee på behovet for at indføre visse administrative foranstaltninger: »For eksempel vil lokale køretøjer, der befinder sig i Ulaanbaatar i mere end 48 timer, blive pålagt en afgift på 5.000 tg. pr. dag [10 kr.]. 50% af biler med blå nummerplader, der bruges af regeringskontorerne i byen, vil blive taget ud cirkulation, idet

medarbejderne i regeringskontorerne skal transporteres i personalebusser. Dertil kommer, at regeringsansatte én gang om ugen skal arbejde hjemmefra.

Desuden vil bilejere, der ikke har betalt deres afgifter, bøder eller har haft bilen til syn, blive frataget retten til at køre, og bilister, der standser ved de kameraovervågede busstoppesteder, vil få en bøde. Offentlige og private firmaer vil også blive opfordret til at tilslutte sig kampagnen for mindre trafik ved at anvende lettere brugte busser til medarbejderne og dermed undgå at belaste trafikken med flere biler samtidig.

B. Unubold
MONTSAME
04.09.24

Første spadestik til ny urban svævebane

4. april 2024 blev det første spadestik taget til svævebanen i Artsat-dalen i Yarmag, Ulaanbaatar. Anlægget er finansieret med et lavt forrentet lån af den franske regering for at mindske den trafikale trængsel i Ulaanbaatar.

Den franske ambassadør til Mongoliet, Sebastian Surun, sagde: »Jeg er lykkelig for, at Ulaanbaatar ønsker at indføre svævebanen, det moderne franske offentlige transport-

middel. Jeg er overbevist om, at ibrugtagningen af svævebanen på afgørende måde vil lette den trafikale trængsel i Ulaanbaatar. POMA Group, som har stærke internationale kompetencer i transport med svævebane, udfører projektet. Vores undersøgelser viser, at Ulaanbaatar er det ideelle sted for offentlig transport med svævebane. Selv om Ulaanbaatar er kold, vindomsust og bjergrigt vil et urbant svævebanesys-

tem være velegnet. Efter denne ceremoni vil der blive importeret omkring 20 pyloner, kabler og materialer til de to svævebanestationer.«

Ulaanbaatars borgmester, Nyambaatar Khishgee, sagde: »Der er planlagt adskillige nye vej- og infrastrukturprojekter i Yarmag-området for at afhjælpe den trafikale trængsel. Den første svævebane vil forbinde Yarmag og Kharkhorin. Linieføringen for den anden strækning forventes besluttet i denne uge (fra parkeringspladsen ved Nationalparken til Shangri-La-centret – red.). Jeg vil gerne udtrykke min store taknemmelighed over for Yarmag-beboernes og de forretningsdrivendes beredvillighed til at samarbejde omkring forberedelserne til dette store anlægsprojekt.«

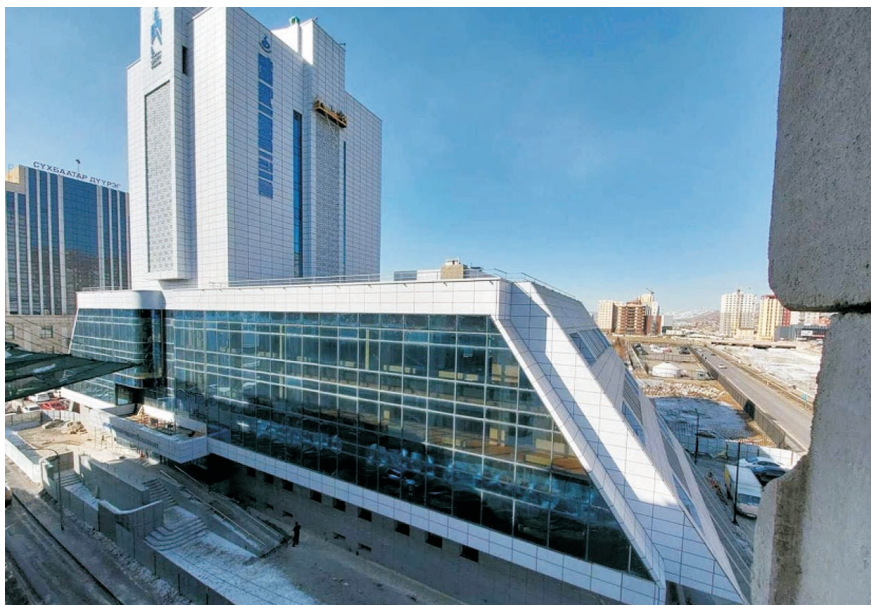
Svævebanen vil få en længde på 4,2 km med to stationer og 19 pyloner. Den skal forbinde Artsat i Yarmag til 1. mikrodistrikt. Turen vil tage 12 minutter og skal forløbe hen over Tuulfloden, der løber igennem Ulaanbaatar, og jernbanen. Den vil få en stor betydning for trængslen. Der vil blive indsat 98 kabiner med en kapacitet på op til 10 passagerer hver, i alt vil der kunne transporteres 2.300 passagerer i timen.

Et 100% elektrisk svævebanesystem vil være en miljøvenlig transportform, og det vil med justerbare sæder kunne transportere mennesker med særlige behov, barnevogne og cykler. Det er også i stand til at modstå kulde og vindhastigheder op til 75 km/t. Man regner med, at den første svævebanelinje kan tages i brug i andet kvartal 2025.

M. Sambuunyam
MONTSAME
04.04.24

Ny filial af Mongoliets Nationalbibliotek

Med 73 års historie i bagagen åbnede Mongoliets Nationalbibliotek sin nye filial i Ulaanbaatars Sükhbaatar-distrikt 27. maj 2024.

Med sine 11 etager – fuldt udstyret med den nyeste teknologi – byder den nye filial på attraktive lokaler, der lever op til internationale standarder for moderne biblioteker. Det er indrettet med 16 læseværelser med selvbetjening og kan betjenes op til 530 lånere ad gangen. Bogsamlingen og faciliteterne er nøje afpasset de nyeste videnskabelige og teknologiske landvindinger.

Den nye filial rummer en samling af nyere bøger og udgivelser, et

elektronisk bibliotek samt et alsidigt program og tilbud til læsere af alle aldre. Der er også tænkt på særlige tilbud til børn, familier og mennesker med handicap.

Desuden stilles der konferencefaciliteter til rådighed, workshops og udstillinger foruden lyd- og videostudier samt lokaler til multimedia og e-læsning, rum til studiegrupper og kreativ udfoldelse.

Ved indvielsen af den nye filial overbragte Mongoliets præsident Khurelsukh Ukhnaa 99 eksemplarer af den komplette udgave af »Mongolernes hemmelige Historie« som en gave til biblioteket. For

mongoler er tallet 9 et lykketal som symbol for velstand og velfærd.

I sin åbningstale ønskede præsident Khurelsukh alt det bedste for Mongoliets Nationalbibliotek og håbede, at det ville blive et førende videnscenter for historie, kultur, tradition og videnskab på niveau med verdens bedste biblioteker.

Direktøren for Mongoliets Nationalbibliotek, Ichinkhorloo Bayarkhuu sagde: »I dag er en særlig dag for den intellektuelle mongolske verden, når vi åbner en ny filial af Nationalbiblioteket. Mongolerne har altid værdsat bøger og viden højt. Jeg vil gerne overbringe min dybfølte tak til alle mongolske skatteydere, regeringen og offentligheden for realiseringen af dette længe ventede folkelige ønske. Den nye filial byder alle velkommen – børn, ældre, familier og folk med handicap. Den nye filials forskningsafdeling bliver tilgængelig online. Jeg er lykkelig for, at vi nu igen udvider vores omfattende samlinger og åbner dørene til vores supermoderne bibliotek.«

Nationalbiblioteket overførte 534.000 nyere bøger og akademiske arbejder til den nye filial. Den oprindelige bygning bliver omdannet til et forskningsbibliotek, der vil rumme en kæmpe stor samling på omkring 3 mio. genstande, herunder sutraer, manuskripter, primærkilder, forskningsmateriale og bøger.

Nationalbibliotekets nye filial ligger på østsiden af Sükhbaatar-distriktets borgmesterkontor ved Selbeflodens højre bred.

The Mongol Messenger
22(1709):1 – 31.05.24

Mongoliets Nationalbibliotek blev grundlagt i 1921 og flyttede ind i en klassicistisk bygning typisk for datidens sovjetisk inspirerede arkitekturidealer.

Hellige mongolske bjerge hyldet

Burkhan Buudai

Burkhan Buudai er et markant bjerg i Altaibjergene. 20. juli 2024 blev der afholdt en statsceremoni til ære for bjerget. Burkhan Buudai fik som det ene af to »hellige« bjerge prædikatet Statsanerkendt Helligt Bjerg ifølge et dekret udstedt af Mongoliets præsident Khurelsukh Ukhnaa i 2023. Hensigten med dekretet er at beskytte bjergets økosystem, planter og dyreliv, omgivelsernes uberørte natur og de historiske og kulturelle monumenter, der findes i området.

Den første statsceremoni nogensinde til ære for Burkhan Buudai indledtes med buddhistiske ritualer, herunder nedsætning af hellige sutraer og messen over sutraer.

Bevogtet af en æresgarde blev Mongoliets præsident Khurelsukh Ukhnaa som repræsentant for staten budt velkommen på et dertil udpeget sted. Æresgarden løftede nationalflaget, Hærens Sorte Banners Sydbanner og enkelte andre flag og anbragte derefter et portræt af den store Chinggis Khaan og de Syv Statsklenodier.

Præsident Khurelsukh Ukhnaa lagde i sin tale vægt på, at statsceremonier til ære for hellige bjerge er en enestående historisk og kulturel arv. Det er en gammel og meget værdsat national tradition i Mongoliet, og den er vigtig for at beskytte og vise kærlig omsorg for moder natur. Præsidenten bad befolkningen i Gobi-Altai om at arbejde hårdt for udviklingen af deres fædreland, som har en uberørt natur og en rigdom af menneskelig kulturarv.

Burkhan Buudais æresceremoni indeholdt flere elementer af immateriel kulturarv som fx afsyngning af en episk sang fra Altai og indvielse af en hest på himmelfart.

Altai Tavan Bogd

2 dage senere, 22. juli 2024, blev der afholdt en statsceremoni til ære for Altai Tavan Bogd, det andet bjerg i Altai-bjergkæden, i Mongoliets Bayan-Ölgii Aimag.

Som repræsentant for den mongolske stat blev præsident Khurelsukh Ukhnaa – eskorteret af fire vagter – budt velkommen til et særligt forberedt sted. En æresgarde

løftede det mongolske nationalflag, Hærens Sorte Banners Sydbanner og Bayan-Ölgii Aimags flag. De anbragte portrættet af den store kejser Chinggis Khaan og de Syv Statsklenodier.

I sin tale fremhævede præsident Khurelsukh Ukhnaa, at ceremonier til ære for hellige bjerge er en ærefuld handling, rig på historie, kulturarv, og at de har dybe rødder i de nationale traditioner. I anerkendelse af deres betydning for at gavne forholdet mellem menneske og natur og bevarelse af naturens renhed optog UNESCO denne kulturarv på listen over 'Immateriel kulturarv med presserende behov for beskyttelse' i 2017.

Mongoliet arbejder på at få registreret de himmelstræbende Altaibjerge på UNESCO's verdensarvsliste med Altai Tavan Bogd som et højdepunkt. Præsidenten nærrede tillid til, at dette initiativ vil blive af stor betydning for den globale anerkendelse af de mongolske Altaibjerge som værende et område af både naturmæssig og kulturel betydning. Samtidig vil det for de kommende generationer bevare den mongolske tradition for miljøbeskyttelse og dermed styrke turismen og fremme regionens udvikling.

Efter præsidentens tale fremførte en sanger det store episke digt *Tuuli* »Altain Magtaal« [Lovprisning af Altaibjergene] efterfulgt af det mongolske parlamentsmedlem, Bum-Ochir Dulma, der henvendte sig til bjergets ånd med en tekst, skrevet på silke, der skal opbevares på museet i Bayan-Ölgii Aimag.

The Mongol Messenger
30(1717):1 – 26.07.24

Aktuelle jernbaneprojekter

Anlæggelsen af en 6,9 km lang jernbane mellem Mongoliets Shiveekhuren station og Kinas Sekhee station er nu tilendebragt. Strækningen markerer begyndelsen på Mongoliets vestlige, vertikale jernbaneforbindelse på ruten Shiveekhuren-Nariinsukhait-Artssuuri, som vil blive den gennemgående jernbane i Mongoliets, Den russiske Føderations og Folkerepublikken Kinas 'Økonomiske Korridor'.

Efter færdiggørelsen af den 6,9 km lange Shiveekhuren-Sekheebane vil der blive etableret en ny grænsestation udelukkende beregnet til eksport af mineprodukter fra Nariinsukhait-kulminen på jernbanen.

Anlægget forventes at øge transportkapaciteten ved grænseovergangen med 10 mio. ton, mindske transportomkostningerne, gavne miljøet og sikkerheden for medar-

bejderne og skabe bedre muligheder for eksport. Shiveekhuren-Sekheebanen er af stor betydning for udviklingen af den mongolske jernbanesektor ved at udvide det indlandske jernbanenet, etablere nye grænseovergange og sende mineprodukter i økonomisk cirkulation. *Nariinsukhait Jernbane LLC* fuldførte anlægget i løbet af et år.

The Mongol Messenger
22(1709):4 – 31.05.24

Regeringen har udpeget en række fagpersoner til at sætte skub i anlægget af den grænseoverskridende

LEGEND (Mongolia)

- Existing railways
- FEED* Completed (1490 km):
Tavantolgoi - Sainshand (435 km)
Sainshand - Khuut (430 km)
Khuut - Choibalsan (185 km)
Choibalsan - Ereentsav (210 km)
Khuut - Bichigt (221 km)
Erdenet - Ovoot - Arts Suuri (770 km)
- Under Construction:
- Tavantolgoi - Gashuunsukhait (240 km)
Zuunbayan - Tsogtsetsii (414 km)
- Alignment Predetermined:
Khuut - Numrug (380 km)
- Bogd Khan Railway Project:
Mandal - Bagakhangai (170 km)
- Phase III:
The western railway lines are to be planned based on future exploitation of mineral deposits and regional development policy.

* FEED = forundersøgelse

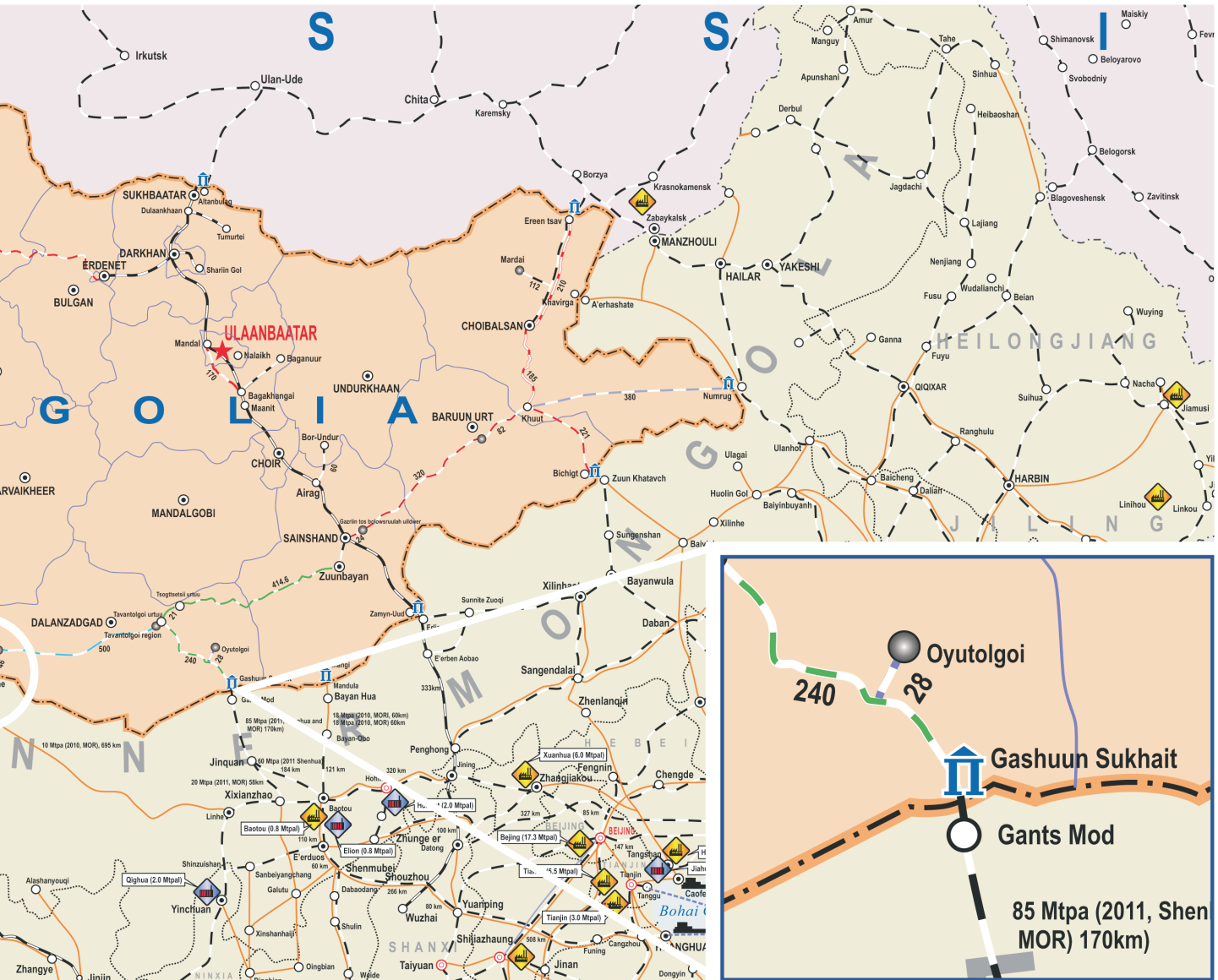
jernbanestrækning Gashuunsukhait-Gantsmod og finde en samlet løsning på de forslag om samhandel og udvinding af kul, som den kinesiske side er fremkommet med. Oplysningen kom fra kabinetssekretariatets direktør Uchral Nyam-Osor.

Jernbaneprojektet Gashuunsukhait-Gantsmod ligger øverst på listen over 14 megaprojekter i regeringens handlingsprogram. Projektet stammer helt tilbage fra 2014, da den daværende mongolske økonomiminister underskrev en samarbejdsaftale med den kinesiske handelsminister. Imidlertid er projektets fremdrift blevet forsinket af

»visse årsager«, lød det fra kabinetssekretariatet. Etableringen af den grænseoverskridende Gashuunsukhait-Gantsmod jernbane ventes at forøge kuleeksporten med 30 mio.

ton og dermed skabe grundlaget for yderligere vækst.

The Mongol Messenger
34(1721):3 – 23.08.24

DMS nyt

Ved afslutningen af foredraget i Café Globen redegjorde **Rolf Gilberg** for sine be-
væggrunde til at påtage sig det møjsom-
melige arbejde. Han skrev bl.a.: Gennem
tiden, siden de mongolske dragter kom til
Danmark, har der været vist billeder af
dem i helhed. For det meste uden nogen
forklaring ud over, at de befinder sig på
Danmarks Nationalmuseum. Jeg har ønsket
at samle alle data, som vi kender til,
om disse shamaning og viderebringe disse
oplysninger i et sprog, de fleste vil kunne
forstå. ... Det er da også en glæde i sig
selv at vide, at information om dette shamanudstyr vil være tilgængelig også efter
min tid i denne verden.

Arbejdstøj for mongolske shamaner

Efterårssæsonens første møde i Café Globen 24. september blev et sandt tilløbsstykke med 41 tilhørere, der fik en unik indføring i shamanismen og dens væsen. Forhenværende museumsinspektør for Etnografisk Samling og Dansk Mongolsk Selskabs formand i årene 1990-2016, **Rolf Gilberg**, fremlagde resultatet af sit årelange arbejde med at formidle Nationalmuseets samlinger af shamanistisk udstyr i bogen *Mongolian and Siberian Shamans*. Det blev en inspirerende aften ud over det sædvanlige.

Tilbud til medlemmer af DMS

Hvis du er interesseret i at stifte nærmere bekendtskab med bogen, inden du beslutter dig for et evt. køb, kan du få tilsendt 15 udvalgte opslag fra bogen ved at sende en mail til:
<https://danskmongolskselskab.dk/kontakt/>

Ved en konference om børns rettigheder i Geneve i 1925 blev 1. juni udpeget til **International Børnedag**. I mange lande fejres dagen som en helligdag med mange arrangementer for børn. Ikke mindst i Mongoliet er det en dag, børnene ser frem til.

I år blev dagen fejret med manér i Valbyparken, der i strålende sommersol dannede den perfekte ramme om en picnic i det grønne. Ildsjæle blandt selskabets medlemmer havde gjort et stort stykke arbejde med at forberede fejringen af børnedagen, der blev en stor succes for de mange børnefamilier, ca. 15 voksne og 20 børn deltog.

Dagens program startede med en tale af Bulgan, der fortalte om dagens betydning for børns rettigheder i samfundet, hvorefter Tsegii berettede om sin barndoms fejring af børnedagen. Næste punkt på programmet var fællessang. Til akkompagnement af en miniradio, sang alle med på Kim Larsens smukke børnesang: *Alle børn har ret*, som rummer et stærkt budskab om børns ret til kærlighed og omsorg og retten til at blive hørt (<https://kjukken.dk/sang/alle-boern-har-ret/>).

Omkring klokken 1 blev frokosten rettet an på langbordet. Menuen bestod af kyllingelår, pølse med brød, diverse pålæg samt et bredt udvalg af frugt og grønt.

Om eftermiddagen var der arrangeret aktiviteter for børnene som fx tegnekonkurrence, ansigtsmaling og *shagai*, hestevæddeløb. Der var præmier til vinderne af de forskellige kategorier. Efter en lang eftermiddag kunne børnene og deres forældre tage hjem med en pose godter i hånden.

Tekst og foto:
Jan Koed

DMS nyt

MEDLEMSMØDER

- *Medlemsmøde 174*

Tirsdag den 22. oktober kl. 19-21

Café Globen, Turesensgade 2B, Kbh. K

2 uger i Mongoliet - et rejseforedrag

I juli i år arrangerede Dansk Mongolsk Selskab en rundrejse i den sydlige del af Mongoliet. Guide på turen var selskabets formand, **Bulgan Njama**, mens **Søren Fodgaard** fra *Café Globen* var en af de ni deltagere. De to vil i fællesskab berette om turen til »landet med den evige blå himmel«.

Det stærkeste indtryk af Mongoliet er de uendelige græssletter med flokke af geder, får, køer, kameler, yakokser og heste. I det fjerne ser man en ger – det mongolske nomadetelt. Men Mongoliet er ikke kun store vidder. Der findes også stejle bjergkløfter, farverige klipper eroderet af vand og vind, en vandreklit på over 100 km og et bjergområde, hvor rovfugle svæver højt på himlen.

I stærk kontrast til naturen er hovedstaden Ulaanbaatar, hvor næsten alle indbyggere i de centrale bydele i dag bor i højhuse på 10-20 etager, og hvor trafikken grundet den voldsomme trængsel ofte står helt stille.

OBS: Mødet er formentlig afholdt, når dette blad når frem til medlemmerne. Mødet blev annonceret pr. brev i slutningen af august, på selskabets hjemmeside og på Facebook.

- *Medlemsmøde 175*

Tirsdag den 12. november kl. 19-21

Café Globen, Turesensgade 2B, Kbh. K

Mongol Derby 2024

Christina Asklund gennemførte fra 7/8 til 17/8 *Mongol Derby* – verdens længste og hårdeste hestevæddeløb. Ruten er på 1.000 km og går gennem varierede og smukke naturområder vest for hovedstaden Ulaanbaatar.

Christina beskriver, hvordan hun forberedte sig til det krævende løb, og hvordan hun fysisk og mentalt klarede de mange ti-

mer og dage på hesteryg. Rytterne rider dagligt 13-14 timer. De skifter hest hver 40. km og når undervejs at ride på i alt 25-27 heste. *Mongol Derby* er modelleret efter den postroute, som Chinggis Khaan etablerede i 1224.

- *Medlemsmøde 176*

Torsdag den 5. december kl. 19-21

Café Globen, Turesensgade 2B, Kbh. K

De mongolske imperier

De fleste har hørt om Chinggis Khaan, udtaler **Jørgen Ringgaard**, medlem af Dansk Mongolsk Selskab og ekspert i mongolske samfundsforhold. Mange ved, at Chinggis var grundlæggeren af Det store mongolske Imperium i 1200-tallet. Hvad måske ikke så mange ved er, at hans imperium var det sidste i en række af mindst fem større imperier med centrum i Mongoliet. Det først kendte var Hunnu-imperiet omkring år 0.

Hvordan kan det være, at Mongoliet har fostret alle disse slettebaserede imperier? Hvad er det særlige ved slette-civilisationerne i Centralasien, og hvilken betydning har de haft for udviklingen af relationerne mellem Europa og Asien og dermed det Europa, vi kender i dag?

Vi vil slå ned på nogle hovedelementer i moderne mongolsk arkæologi og berøre det spirende samarbejde mellem danske og mongolske arkæologer.

Afsender:
 Dansk Mongolsk Selskab
 c/o Jan Koed
 Clara Pontoppidans Vej 41
 2500 Valby